

Abans de l'estrena de *L'alegria de Cervera*. Josep Maria de Sagarra parla de la seva obra i explica per què escriu el seu teatre en vers (1932)

JOSEP M. DE SAGARRA

JOSEP M. DE SAGARRA, «Abans de l'estrena de *L'alegria de Cervera*. Josep Maria de Sagarra parla de la seva obra i explica per què escriu el seu teatre en vers», a *La Publicitat*, 26 de març de 1932.

Són moltes les persones que em fan aquestes preguntes:

¿Per què escriviu el vostre teatre en vers? ¿Per què no porteu al teatre dones i homes amb els vestits i amb les preocupacions actuals? Per què no sou més modern?

Jo, davant d'aquestes preguntes, procuro contestar a la meua manera, i no sé si deixo gaire convençut el meu interlocutor particular; avui se m'ofereix l'avinentsa de poder contestar a uns quants interlocutors anònims, i aprofito la invitació de *La Publicitat* per dir quatre coses referents al meu teatre [...]

Jo escric teatre poètic i teatre en vers perquè la visió que tinc del món i de les coses, fatalment se'm pinta sempre d'un color poètic; el color poètic, per a mi, és el de la contemplació, del somni, i sobretot el de la suggestió. Un fet qualsevol em suggereix de seguida un comentari de categoria poètica. Tant si és noble com si és grotesc, tant si és vulgar com heroic. Això fa que jo senti la comicitat poètica. Hi ha molta gent que té un sentit equivocat de la poesia, reduint-la a un nombre limitat d'estats i d'expressions de l'ànima. Jo crec que pot ésser poètic i pot ésser poesia tot el que és biològic. Tota la vida i tots els aspectes de la vida poden ésser poesia. Una idea romàntica, retòrica o llibresca, de la poesia, ha contribuït a desenfocar les coses.

Escric teatre en vers perquè aquesta forma artificial s'adapta a la idea del teatre tal com jo el sento, de cosa merament artificial. El teatre és per a mi el producte més antinatural que existeix. Els que volen que el teatre sigui una reproducció exacta de la vida, és que no s'han aturat a pensar mai en el valor i en les característiques del teatre.

Escric teatre en vers perquè aquesta forma em serveix per cenyir els conceptes, perquè dins la música del vers les paraules agafen més relleu i més color, són o més còmiques o més patètiques; la vibració de les síl·labes dintre el vers produeix una emoció musical i fisiològica, molt difícil de precisar, però que la pràctica m'ha demostrat que no la produeix mai el diàleg en prosa corrent. El vers ennobleix la paraula i a estones la denigra, la fa més intensa i fins de vegades més «corpòria» i més i més esmolada per a anar a ferir directament els nervis de l'orella.

Les diverses formes mètriques emprades en el meu teatre, em serveixen per reparar i donar un caràcter especial a les escenes i als personatges. El teatre clàssic francès usava sempre un metre uniforme. Això dona fatalment una certa unitat als personatges i una certa monotonia a les escenes; en canvi, la diversitat mètrica emprada pel teatre espanyol i pels teatres romàntics de llengües germàniques, fa que es mantingui més l'atenció del públic i que descansi al mateix temps d'una monotonia rítmica.

Jo, en el meu teatre, procuro fer parlar els personatges còmics en versos curts i picats, procuro utilitzar per les escenes que jo en dic «descriptives» el vers blanc, que manté només el ritme, però la rima desapareix i aleshores el diàleg és explicatiu, s'acosta més al parlar corrent i només té el ritme que el cenneix. En canvi, en les escenes culminants, tant per la seva importància lírica, com pels seus moments d'emoció dramàtica, procuro utilitzar un hendecasíl·lab rimat amb plans i aguts, primer perquè l'hendecasíl·lab té una manera de gronxar-se reposada i pomposa, i perquè la rima serveix per donar color i per produir aquells efectes directes de caràcter nerviós que produeix una línia melòdica.

A més, si jo soc dels únics que escriuen teatre en vers, no veig cap inconvenient per continuar fent-ho, perquè m'he convençut que en una representació d'una obra meva, en els moments d'una escena reeixida, el públic està al costat meu, el vers produeix en el públic tots aquells efectes que jo he ambicionat, i encara no he trobat cap obra meva que fracassés per la causa d'estar escrita en vers. Si l'espectador rebutgés aquesta forma, jo, com que em guanyo la vida escrivint comèdies, no tindria més remei que abandonar el meu sistema i seguir el d'altres confreres meus, però fins a l'hora actual el públic de debò, que és el que a mi m'interessa, no m'ha desqualificat.

¿Per què no duc personatges amb els vestits i les preocupacions actuals? ¿Per què no cerco un ambient d'ara? I, en definitiva, per què no soc més modern?

Com que jo sento el teatre poètic, i el teatre, com una mena de somni al qual invito l'espectador, em va més bé —és qüestió de comoditat per a mi— que el vestit i l'ambient de les meves comèdies tinguin sempre un perfum pretèrit, amb una punta de vaguetat, fugint de tota mena de control arqueològic. El que m'interessa dels personatges són els sentiments, la moral, la mentalitat de cada un, i aquestes coses són gairebé eternes. Hi ha molta menys diferència entre la moral dels homes de Teofraste o els homes de La Bruyère i els homes de Proust, que entre les camises de 1899 i les camises de 1932, i qui diu les camises diu les cotilles de les senyores. A més, jo, fent parlar la passió i la mala fe d'un personatge de cent anys enrere, li puc fer dir els mateixos sentiments que he caçat el vespre abans a un veí del pis de sobre de casa meva.

No crec que la modernitat consisteixi a presentar sobre l'escena aeroports, ni professors de relativitat, ni nudistes, ni invertits sublims; voler ésser modern *à outrance* és tan ridícul com empenyar-se a tenir el nas verd. Jo no soc ni més ni menys modern perquè escric comèdies amb personatges que duen perruca i espasa, en comptes de calces i *stick* de golf. És absurd voler-me comparar amb els autors de l'any 1850, perquè jo vaig tardar molt temps a venir al món quan ells escrivien les seves comèdies, i encara que no volgués jo soc un home de l'any 1932. [...]